

Ο συγγραφέας Γιάννης Σκαρίμπας

11/24/2012 02:02:00 μ.μ. [Απόψεις](#) [No comments](#)

(1893 Άγια Θυμιά Παρνασσίδας-1984 Χαλκίδα)
περιδιαβάζοντας ψηλαφιστά το Θέατρο του παρατηρητή Μαριάμπα
προσεγγίζω
Α΄ Μέρος

Γράφει για το ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ Ο ΛΟΓΟΣ
ο Καρυδάς Ι. Σ Γρηγόριος,
Καθ/τής Παν/μιου Αθηνών,
μέλος του Ε.Ε.Π. του Ιδρύματος

Ρίχνοντας μια προσεκτική ματιά στα θεατρικά έργα του Γ. Σκαρίμπα εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς ότι ανήκουν στο χώρο της δραματικής κωμωδίας, του αστικού δράματος, του κινήματος του φουτουρισμού ή ακόμα στο χώρο της *COMMEDIA DELL' ARTE* (1).

Η γλώσσα του χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αγωνιώδη βιομάχη, από ένα ρεαλισμό και αναρχισμό, που αν και διαθέτει στίχους-ακούσματα του παράλογου (2), λειτουργεί εράσμια για τον θεατή ή αναγνώστη, αλλά εξαιρετικά διαβρωτικά για τον κόσμο της αστικής σοβαροφάνειας. Γλώσσα, θα έλεγε κανείς, σαν βαρύ ηχητικό σχήμα που δηλώνει όμως κατηγορηματικά και

με αφοπλιστική ειλικρίνεια «Η αναποδιά με μαγεύει, με τραβάει εμένα το απρόβλεπτο, η αποτυχία και η γκάφα». (Διαβάζω, αρ. 269, 4-9, 91 σελ. 37)

Τα θεατρικά του Γιάννη Σκαρίμπα, όπως και όλα του τα έργα, δεν χαϊδεύουν τ' αυτιά, αποφεύγουν τα φραστικά κλισέ και λήφτινγκ αδιαφορώντας αν υπάρχει ευχάριστο ή μη, τέλος για τον αναγνώστη ή το θεατή. Η πλοκή, το συνεχές PROZESS(3) όπως και τα ψευδώνυμα, χάριν ευθυμίας, κατέχουν πρωτεύουσα θέση στη θεατρική και όχι μόνο παραγωγή του Γ. Σκαρίμπα.

Η γλώσσα με τις ιδιορρυθμίες της όπως ακούγεται από τους ήρωές του ξαφνιάζει με τους κλυδωνισμούς και την ειρωνεία της, καθώς αποτελεί προϊόν μιας ολότελα πρωτοποριακής και ιδιάζουσας τεχνοτροπίας, είναι μια γλώσσα εύμολπης, συναισθηματικής τρυφερότητας, που ρέει ασίγαστα παρασύροντας τον αναγνώστη όλο και πιο βαθιά στην εξέλιξη του μύθου, μια γλώσσα λυγμική και παράλογη χωρίς όμως κανένα ίχνος αυτοματικής γραφής. (4)

Οι παραπάνω ιδιαιτερότητες γίνονται ολοφάνερες στα έργα «Ο Σεβαλιέ Σερβάν της Κυρίας» και «Το σημείο του Σταυρού». Στα έργα "Η Κυρία του τραίνου", "Καγκουρώ", "Πάτερ Συνέσιος" και στο αστικό δράμα "Ο ήχος του κώδωνος" η γλώσσα δεν ακροβατεί έντονα, αντίθετα γίνεται έξοχα σαφής, καθώς "προσεγγίζει" αβίαστα και με θαυμάσια μαεστρία "το μίτο της Αριάδνης!"

Το έργο "Ο ήχος του κώδωνος", έχει όλα τα χαρακτηριστικά του αστικού δράματος ηθών με ειρωνική υπόμνηση των παθημάτων του "άρρενος" φύλου. Όλοι οι μύθοι της κατηγορίας αυτής διακρίνονται για την τυπική κενότητά τους, αδυναμία, όμως που με την πένα του Γ. Σκαρίμπα μεταλλάσσεται σε στρατευμένο εγερτήριο σάλπισμα, ενός άκρατου ουμανισμού. Πάντως είναι ένα κείμενο "εξόχως" ρεαλιστικό που στη φόρμα του όμως δε δίνει συνέχεια ο Σοφός από το Γριπονήσι.

Σαρκασμός, χιούμορ, εικονοπλαστική και δραματική διάθεση κοσμούν το θέατρο του εξαιρετικά ταλαντούχου, Παρατηρητή Μαριάμβα. Συχνά πυκνά μια φράση ή δυο λόγια λειτουργούν ως απόσταγμα σοφίας ή ακόμα ως καταλύτης που δεν επιδέχεται αντίλογο, καθώς περιέχει ειρωνεία, διαπιστώσεις και πίστη

στον άνθρωπο. Το θέατρο για τον Ιδαγό της Χαλκίδας αποτελεί Ιστορία και πράξη ζωής και ψυχής. Οι Σκέψεις του προεκτείνονται σε γάργαρο, πεντακάθαρο λόγο μια και μηδέποτε ζευγαρώνει την αλήθεια με το ψέμα, την αστική υποκρισία με τον λαϊκό ανθρωπισμό και την ειλικρίνεια, που ολάκερη ζωή αυθόρμητα και πιστά υπηρέτησε. Το θέατρο του Γ. Σκαρίμπα είναι ταγμένο να δίνει λύσεις σε προβλήματα και να απαντά σε ερωτήματα μιας και περιέχει ευρηματικές φράσεις που εκτός των άλλων έχουν σκοπό να λειτουργούν ως αποφθέγματα υψηλής επινόησης. Ανθολογούμε μερικά από αυτά:

α. " Ο έρωτας θ' ανακαλύπτεται πάντοτε και θα 'ναι πάντα νέα Ιστορία τα άνθη" (Ο ήχος του κώδωνος, Πράξ. 1^η, Σκ. 3^η)

β. " Όλα τα πράγματα κυτάζουν τον άνθρωπο" (Ο ήχος του κώδωνος, Πράξ. 1^η, Σκ. 3^η)

γ. " Με την να την λέω (τη γυναίκα μου) όλο πουλάκι μου έκαμε κι αυτή φτερά και πάει κατά διαόλου" (Η κυρία του τραίνου, Πράξ. 2^η, Σκ. 1^η)

δ. "Ο ιερωμένος είναι απόστολος και όχι κάνας Υφυπουργός ή δημόσιος Υπάλληλος" (Ο Πάτερ Συνέσιος, Πραξ. 2^η Σκ.3^η)

ε. "Το ζήτημα δεν είναι να μη θέλουμε το κακό αλλά να μην μπορούμε να το ποιούμεν"(Ο Πάτερ Συνέσιος, Πραξ.2^η, Σκ.3^η)

στ. "Δεν αμαρτάνει κανείς με μια γριά εκτός αν είναι διεστραμμένος" (Ο Πάτερ Συνέσιος, Πραξ. 2^η, Σκ.3^η)

ζ. "Εν πολέμω σκοτώνουμε χωρίς το φόβητρο του Νόμου" (Η κυρία του τραίνου, Πράξ. 2^η, Σκ. 4^η)

η. "Η μην δεν θάσαν ωραία τα παράσημα αν παρασημοφορεμένοι δεν υπήρχαν;" (Η κυρία του τραίνου, Πράξ. 2^η, Σκ. 4^η)

θ. "Στην ουράν αυτή της παλιανθρωπιάς εννοώ υπάρχει τόσος συνωστισμός ώστε ο κατορθώνων να φτάσει στη θυρίδα να θεωρείται από τους άλλους τυχερός" (Η κυρία του τραίνου, Πράξ. 2^η, Σκ. 4^η)

ι. "Τα μαχαιροπίρουνα της ήσαν πολύ τρυφερά για τη μπριζόλα που μου σερβίρισε" (Η κυρία του τραίνου, Πράξ. 2^η, Σκ. 4^η)

ια. "Τι ρόλο παίζετε στην αναπαραγωγή οι άνδρες, Σεις; Τιποτένιο! Τι προσφέρετε στη φυσιολογία του γόνου; Μια στιγμή ηδονής! Και ποιος μένει έγκυος; Εμείς! Κι ενώ για μας τελείται εντός μας μυστήριο σεις αισθάνεστε πολύ καλά στην υγεία σας! Μη σεις νοιώσατε μες στα σπλάχνα σας σκιρτήματα; Μην ανοίξατε τα σκέλια στο μάμο; Ή μην σκύψατε ολονυχτίς σεις στα γόνατα με το στήθος σας - φλέβα ανοιχτή- σ' ένα στόμα; Το παιδί σας! Τίνος είναι; Επιμένετε; Το παιδί είναι της Μάνας και μάνα είμ' εγώ! Σας αρκεί; (Ο ήχος του κώδωνος, Πράξ. 2^η , Σκ. 13^η)

ιβ. "Δεν υπάρχει πιο άγριο θηρίο απ' τον άνθρωπο που κατέχει δύναμη όσο και το πάθος του"

ιγ. "Εμείς μόνο ένα σύνορο ξέρουμε της ζωής και του θανάτου, μια πατρίδα γνωρίζουμε όλοι μας των σολών μας το πάτι"

ιδ. "Ούτε άθεος ούτ' ένθεος αγνοούμεθα αμοιβαίως".Μολονότι έχει γράψει κατά της εκκλησίας σίγουρα δεν είναι άθρησκος. "Είμαι θρησκευόμενος με την έννοια ότι ψάχνω το ανεύρετο. Δε θέλω τους θεοσεβούμενους και τους μελετητές. Βρίσκομαι όμως πολύ εγγύτερα στο Θεό από τη μάνα σου. Να τον

μαχόμεν; Θα του 'δυνα δουλειά ενώ εγώ είμαι άνθρωπος φιλήσυχος" (Η κυρία του τραίνου, Πράξ. 2^η, Σκ. 2^η)

ιε. "Υπάρχουν λύπες που είναι πιο φτηνές κι από το πítουρο όπως: «Τα συλλυπητήρια τηλεγραφήματα" (Η κυρία του τραίνου, Πραξ. 2^η, Σκ. 4^η)

Παλιά Χαλκίδα

ιστ. "Όσο πιο δίκαια τον σκοτώνει κανείς ένα βασιλιά τόσο πιο εύκολες γίνονται οι με το Θεό συνομιλίες μας και η με την Ιστορία οικειότης" (Η κυρία του τραίνου, Πράξ. 2^η, Σκ. 1^η)

Ο Γιάννης Σκαρίμπας ορκισμένος εχθρός των βραβείων και των διακρίσεων, δε δέχεται κατηγοριοποιήσεις όπως "ήρωες" και "αντιήρωες", γιατί πιστεύει ότι οι άνθρωποι δεν είναι "αγελάδες" για να βραβεύονται, οι τελετές βράβευσης είναι καθαρός σουσουδισμός. Αυτός ο SUIS GENERISσυγγραφέας έταξε ως έργο της ζωής του την πάλη με τη σαπίλα της ζωής και της κοινωνίας. Οι αλήθειες του εξαγριώνουν τους αδικούντες γραφειοκράτες και αστούς, αλλά αυτός με ακατάβλητο πείσμα και αγωνιστικότητα παλεύει ενάντια στον απανθρωπισμό και τη μιζέρια τους, που έντονα βίωνε ο ίδιος καθημερινά.

Το θέατρο του αθάνατου "κλόουν του Ευρίπου" αναιρεί και αναπλάθει διαρκώς τα πάντα, ταγμένο όμως όλο και πιο πεισματικά στον αγώνα κατά της κάθε εξουσίας της οποίας γελοιοποιεί τα πιο σημαντικά πρόσωπα και πολεμά τους φορείς της, όπως επίσης μάχεται συνειδητά τους απανταχού ταγούς, τους επίπλαστους σπουδαίους, τους μεγαλοσχήμονες, τους "δήθεν" και όλους τους παρατρεχάμενους κλακαδόρους της καθεστηκυίας τάξης.

Δεν κρατά καμιά ηθική ουδετερότητα, αφού γυμνώνει κάθε οντότητα δραματουργικής ενοχής μέσα από ηφαιστιακές διαδρομές ψυχής, από ερωτικές ιστορίες, από ακρότητες κι από περιπετειώδεις μηχανογραφίες. Καθώς είναι επαναστάτης και αυτόνομος φανερώνει μέσα από τα θεατρικά του πονήματα ξεκάθαρα τις θέσεις, τις ιδέες, τις συμπάθειες ή αντιπάθειες του, χωρίς κανένα πέπλο μυστηρίου.

Εξαπολύει μύδρους κατά θεσμών, προσώπων και πραγμάτων που δεν είναι της αρεσκείας του, χωρίς κομπασμούς και δειλιάσματα, θέλοντας ένα μονάχα για τους απλούς ανθρώπους: Να βαστούν τη Δικαιοσύνη στα χέρια τους, για να μην πάει το αίμα τους του κάκου, ν' αμείβονται καθώς τους πρέπει για τον κόπο τους. Γι' αυτό και λέγει: "Όταν του είπα χθές θα πέφταν λίγες οι 150 -

δραχμές- του μάστορη," μου λείει φυσικότητα "Ε, δώσ' του εξακόσιες" (Η κυρία του τραίνου, Πράξ. 2^η, Σκ. 3^η) τετραπλασίασε αμέσως με τόση ευκολία το ποσόν ως να μην είχε την αίσθηση του μέτρου.

ΠΗΓΕΣ:

1. Πάτερ Συνέσιος, Καγκουρώ, Η κυρία του τραίνου, Ο Σεβαλιέ Σερβάν της Κυρίας, Ο ήχος του κώδωνος, το Σημείο του Σταυρού.
2. Διαβάζω, τεύχος 269, 4-9-91, Μιχαήλ Σταφυλά Νεοελληνικά αφιερώματα.
3. Περιοδικό Νέα Σύνορα, Δημ. Βαλασκαντζή, τεύχος 75, Ιούλιος - Σεπτέμβριος 1984.
4. Ελευθεροτυπία, 22- 1 -1994
5. Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας, Τεγόπουλος-Φυτράκης, Αθήνα 1988

Παραπομπές

1. Comedia dell' arte : Παντοκρατορία του ηθοποιού, μνημόδραμα, Τέχνη Λαού
2. Παράλογο : Θέατρο του Παράλογου, ότι είναι έξω από τη Λογική.
3. Prozess : Συνεχής εξέλιξη φαινομένου, δυναμική αλληλοδιαδοχή καταστάσεων.
4. Αυτοματική γραφή : Γραφή με βάση το σουρεαλισμό, που δεν τηρεί κανόνες γραμματικής και συντακτικού, γραφή που αποδίδει ατόφια τις σκέψεις και το πηγαίο ένστικτο, ακούσια γλώσσα, ενστικτώδης, γράφεις ως σκέφτεσαι.

peritexnisologos.blogspot.gr